

Guia docent de l'assignatura “Ergonomia i psicosociologia”

1. IDENTIFICACIÓ

✓ Nom de l'assignatura: Ergonomia i psicosociologia✓ Codi: 101831✓ Titulació: Grau de Prevenció i Seguretat Integral✓ Curs acadèmic: 2018/2019✓ Tipus d'assignatura: Optativa✓ Crèdits ECTS (hores): 6✓ Període d'impartició: Primer semestre✓ Idioma en que s'imparteix: Català / Castellà / Angles✓ Responsable de l'assignatura i mail de contacte:✓ Altres professors:

2. PRESENTACIÓ

L'ergonomia, és una disciplina científica i tècnica que valora la interacció en un ambient laboral específic entre el sistema persona – màquina – ambient buscant l'harmonia del sistema, per això utilitza mètodes que estudien la persona, el disseny del lloc, la manera de treballar, l'organització del treball i l'entorn ambiental que l'envolta.

Al mateix temps els factors psicosocials en l'entorn laboral afecten la salut dels treballadors a través de mecanismes psicològics i fisiològics que poden derivar en diferents patologies, inicialment mentals i que poden desencadenar alteracions orgàniques.

3. OBJECTIUS FORMATIUS

- Conèixer els aspectes clau per a la realització d'estudis de condicions de treball.
- Adquirir els coneixements necessaris per al disseny de llocs de treball adaptats a la persona.

- Comprendre l'enfocament ergonòmic relatiu als factors físics: soroll, il·luminació, ambient cromàtic, temperatura, etc.
- Identificar tots els aspectes preventius relacionats amb el treball amb pantalles de visualització de dades.
- Entendre la importància dels problemes derivats de la càrrega física i l'establiment de les mesures preventives adequades.
- Conèixer i saber aplicar diferents mètodes d'avaluació de la càrrega postural.
- Contribuir a la millora dels aspectes socials i organitzatius del treball amb l'objectiu de salvaguardar la salut i la seguretat, amb el màxim de confort, de satisfacció i d'eficàcia.
- Reconèixer i identificar aquells factors psicosocials existents en el lloc de treball, que poden ocasionar malalties o disminució de les capacitats dels treballadors.
- Identificar situacions relacionades amb l'estrès laboral i conèixer les diferents estratègies de la organització per afrontar-lo.
- Adoptar una perspectiva crítica respecte a una sèrie de situacions, que poden derivar en una altra sèrie de problemes psicosocials com el Burnout, l'addicció a la feina, etc.
- Distingir els problemes derivats de les relacions personals en el treball i disposar les mesures adequades per prevenir-la.
- Diferenciar els aspectes clau que es relacionen amb la càrrega mental.

4. COMPETÈNCIES I RESULTATS D'APRENTATGE

Competències Específiques

CE1 - Amb caràcter general, posseir i comprendre coneixements bàsics en matèria de prevenció i seguretat integral

CE2 - Realitzar anàlisis d'intervencions preventives en matèria de seguretat

CE3- Transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.

CE9 - Planificar i coordinar els recursos propis dels tres grans subsistemes que interactuen en un la seguretat: persones, tecnologia i infraestructures.

Resultats d'Aprenentatge

RA 1.4 - Identificar els factors de riscos laborals més habituals.

RA 2.3 - Implementar i avaluar pla de prevenció de riscos laborals en una organització.

RA 3.2 - Aplicar els sistemes de responsabilitat i els models de gestió propis de la gestió de prevenció de riscos laborals

RA 9.2 - Coordinar els recursos propis dels tres grans subsistemes que interactuen en el sector: persones, tecnologia i infraestructures.

Competències transversals

CT3 - Utilitzar la capacitat d'anàlisi i de síntesi per a la resolució de problemes.

CT5 - Generar propostes innovadores i competitives en la investigació i en l'activitat professional desenvolupant la curiositat i la creativitat.

CT6 - Donar resposta als problemes aplicant el coneixement a la pràctica.

CT7 - Adaptar-se a situacions imprevistes.

CT8 - Treballar en xarxes interinstitucionals i interprofessionals.

CT10 - Identificar, gestionar i resoldre conflictes.

CT15 - Assumir la responsabilitat social, ètica i professional que es derivi de la pràctica de l'exercici professional.

5. TEMARI I CONTINGUTS

Bloc I: Psicosociologia aplicada

- Càrrega mental a la feina. Anàlisi i avaluació
- Factors de naturalesa psicosocial
- Estructura organitzativa de la feina. Treball a torns i treball nocturn.
- Característiques de l'empresa, del lloc i individuals
- Estrès i altres problemes psicosocial. La síndrome burnout. Mobbing
- Conseqüències dels factors psicosocials nocius i la seva avaluació
- Intervenció psicosocial: Metodologia d'avaluació de programes de prevenció de riscos laborals amb components psicosocials.

Bloc II: Ergonomia.

- Ergonomia: Introducció. Historia. Relació amb altres ciències. Conceptes i classificació. Tècniques ergonòmiques.
- Condicions ambientals en ergonomia. Confort acústic Confort visual. Confort tèrmic. Confort cromàtic. Anàlisi i avaluació
- Concepció i disseny del lloc de treball. Antropometria aplicada al disseny de sistemes de treball. Biomecànica ocupacional i disseny de llocs de treball
- Càrrega física de treball. Anàlisi i avaluació
- Maneig manual de càrregues. Anàlisi i avaluació
- Postures de treball. Anàlisi i avaluació
- Moviments repetitius. Anàlisi i avaluació
- Avaluació de llocs de treball. L'informe ergonòmic.

6. BIBLIOGRAFIA RECOMANADA

Bibliografía básica

- Llana F. J. (2009). Ergonomía y psicosociología aplicada. Manual para la formación del especialista. Valladolid: Lex Nova.
- Cruz J. A. (2011). Ergonomía Aplicada . Madrid: Starbook Editorial.
- Lillo J. (2000). Ergonomía: Evaluación y diseño del entorno visual. Barcelona: Alianza Editorial.

- Llorca J. L.; Llorca L.; Llorca M. (2015). Manual de ergonomía aplicada a la prevención de riesgos laborales. Madrid: Pirámide.
- Mondelo P. R.; Gregori E.; Barrau P. (2000). Ergonomía 1: Fundamentos. Barcelona: Edicions UPC.
- Mondelo P.R.; Gregori E.; Comas S.; Castejon E.; Bartolomé E. (2000). Ergonomía 2: Confort y estrés térmico. Barcelona: Edicions UPC.
- Mondelo P.R.; Gregori E.; Barrau P.; Blasco J. (2000). Ergonomía 3 : Diseño de un puesto de trabajo. Barcelona : Edicions UPC.
- Mondelo P.R.; Gregori E.; De Pedro O.; Gomez M.A. (2013). Ergonomía 4: El trabajo en oficinas . Barcelona: Edicions UPC.
- García A. L. (2017). Ergonomía y psicología aplicada a la prevención de riesgos laborales. Oviedo: Ediciones Universidad Oviedo.
- D., G. (2007). Ergonomia y psicologia aplicada. Madrid: Confemetal.
- Gutiérrez J.L.; Moreno B.; Garrosa E.; (2005). Carga mental y fatiga laboral. Madrid: Pirámide.
- Meseguer M.; Soler M. I. (2010). Psicología del trabajo. Murcia: Ed. Diego Marín.
- Nogareda M. (2003). Psicología del trabajo. Madrid: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales.
- Salanova M. (2009). Psicología de la salud ocupacional. Madrid: Síntesis.

Enlaces WEB

- Generalitat de Catalunya. Departament d'Empresa i Ocupació. Seguretat i Salut Laboral.
- OIT.: *Enciclopedia de Salud y Seguridad en el Trabajo*. Disponible en formato electrónico en <http://empleo.mtas.es/insht/index.htm>
- Portal ISTAS. Instituto Sindical de Trabajo Ambiente y Salud. <http://www.istas.net/web/portada.asp>
- Moncada, S., Llorens, C. y Kristensen, T. (2004). *Método ISTAS21 (CoPsoQ). Manual para la*
- *evaluación de riesgos psicosociales en el trabajo*. Madrid. Istas. Disponible en:
- http://www.istas.ccoo.es/descargas/m_metodo_istas21.pdf
- Ergonomia en español.: <http://www.ergonomia.cl/eee/Inicio/Inicio.html>
- *Gobierno de la Rioja. Salud Laboral. Publicaciones*
- *Instituto Navarro de Salud Laboral*
- *Instituto Nacional de Seguridad e Higiene en el Trabajo. Portal de Ergonomía y psicología*
- *Fundación Europea para la Condiciones de Trabajo*
- *Estadísticas sobre el trabajo. Eurostat*
- *Instituto Vasco de Seguridad y Salud Laboral. OSALAN*

7. METODOLOGIA DOCENT

Les classes teòriques a l'aula, correspondran a una metodologia magistral en la qual el professor farà una exposició teòrica de la matèria objecte d'estudi la major part del temps.

Les classes pràctiques a l'aula consistiran en desenvolupar exercicis i treballs en grup, en els que es portaran a la pràctica alguns dels conceptes explicats a les classes teòriques. Posteriorment es realitzarà una posada en comú, de la que es despendran les conclusions acadèmiques corresponents.

Les activitats autònomes correspondran tant a l'estudi individual com a la resolució dels exercicis i treballs plantejats pel professor. També es pot proposar a l'alumne fer un treball de recerca sobre algun tema relacionat amb la matèria objecte d'estudi, que en algunes ocasions es pot demanar la seva exposició al grup.

Les activitats d'avaluació serviran per avaluar els coneixements i competències adquirits pels alumnes, d'acord amb els criteris que es presenten en el següent apartat.

Les tutories amb el professorat es concertaran per correu electrònic

7.1 ACTIVITATS DE FORMACIÓ

Títol	UD	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides		60	2.4	RA 9.2 RA 3.2 RA 2.3 RA 1.4
Tipus: Supervisades		15	0.6	RA 9.2 RA 3.2 RA 2.3 RA 1.4
Tipus: Autònomes		75	3	RA 9.2 RA 3.2 RA 2.3 RA 1.4

8. SISTEMA D'AVALUACIÓ

Proves teòric-pràctiques individuals

La primera **prova teòrica** serà sobre el **Bloc 1** i comptarà un 30 % de la nota de l'assignatura. La prova constarà de 30 preguntes de resposta múltiple, tant de caire teòric com pràctic. Cada pregunta tindrà un valor d'un punt i es restarà 0.25 per cada pregunta fallada.

La segona **prova teòrica** serà sobre el **Bloc 2** i comptarà un 30 % de la nota de l'assignatura. La prova constarà de 30 preguntes de resposta múltiple, tant de caire teòric com pràctic. Cada pregunta tindrà un valor d'un punt i es restarà 0.25 per cada pregunta fallada.

Un no presentat a una de les proves equival a un 0. En cas d'absència justificada a la prova, es pot parlar amb el professor per tal de cercar una forma alternativa d'avaluació per aquella prova.

Els examens es faràn de manera oral o escrita a criteri del professor

Avaluació de treballs individuals

Durant el curs es proposaran una sèrie d'exercicis individuals a entregar i que puntuaran un 20 % a la nota final. Aquests exercicis seran plantejats durant les classes teòriques a l'aula i podran anar associats a diferents lectures programades i/o recerca d'informació.

Treball Transversal de Prevenció de Riscos Laborals

En aquesta assignatura s'ha d'elaborar un treball de caire eminentment pràctic, d'aplicació directa a una empresa o sector que es proposarà a l'assignatura de ***“Direcció de Serveis de Prevenció”*** i l'alumnat haurà desenvolupar cadascuna de les parts relacionades amb la següent parts de la especialitat:

- ✓ Ergonomia
 - Objecte d'estudi
 - Identificació de riscos
 - Metodologia
 - Instruments
 - Resultats de l'avaluació
 - Mesures correctores/preventives

- ✓ Psicosociologia
 - Objecte d'estudi
 - Identificació de riscos
 - Metodologia
 - Instruments
 - Resultats de l'avaluació
 - Mesures correctores/preventives

Avaluació Continuada

L'avaluació continuada només es tindrà en compte si s'han superat les proves teòric - pràctiques i s'ha realitzat el 80 % de les activitats proposades.

Examen Final - Recuperació

Aquells alumnes que tinguin una puntuació inferior a 5 punts, tindran opció de presentar-se a l'examen final.

L'alumnat que no superi l'avaluació continuada o que no es presenti a la mateixa s'haurà de presentar a la RECUPERACIÓ per tal de superar l'assignatura. La nota màxima d'aquest examen serà 5-Aprovat

No Avaluable

Es considerarà un alumne com NO AVALUABLE i per tant caldrà que es presenti a la Recuperació. Qualsevol alumne que no hagi presentat la totalitat dels exercicis pràctics o bé no hagi realitzat qualsevol de les proves parcials programades al curs.

Alumnes repetidors

Els alumnes repetidors realitzaran les mateixes tipologies de proves que la resta d'alumnes. Tant les teòric-pràctiques com el lliurament d'exercicis.

En cas de no superar l'assignatura d'acord amb els criteris abans esmentats (avaluació continuada), es podrà fer una prova de recuperació en la data programada a l'horari, i que versarà sobre la totalitat dels continguts del programa.

Per participar a la recuperació l'alumnat ha d'haver estat prèviament avaluat en un conjunt d'activitats, el pes de les quals equivalgui a un mínim de dues tercers parts de la qualificació total de l'assignatura. No obstant això, la qualificació que constarà a l'expedient de l'alumne és d'un màxim de 5-Aprovat.

L'alumnat que necessiti canviar una data d'avaluació han de presentar la petició emplenant el document que trobarà a l'espai moodle de Tutorització EPSI.

Sense perjudici d'altres mesures disciplinàries que s'estimin oportunes, i d'acord amb la normativa acadèmica vigent, "en cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb un 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que es pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0".

Les proves/exàmens podran ser escrits i/o orals a criteri del professorat.

8.1 ACTIVITATS D'AVUACIÓ

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Psicosociologia: Proves teòriques i pràctiques individuals: Proves escrites i/o orals que permetin valorar els coneixements adquirits per l'estudiant.	30 %	4	0.16	RA1.4, RA 2.3, RA 3.2, RA 9.2
Ergonomia: Proves teòriques i pràctiques individuals: Proves escrites i/o orals que permetin valorar els coneixements adquirits per l'estudiant.	30 %	4	0.16	RA1.4, RA 2.3, RA 3.2, RA 9.2
Avaluació dels temes treballats i presentats a l'aula i de les activitats programades a l'aula Moodle	10 %	2	0.08	RA1.4, RA 2.3, RA 3.2, RA 9.2
Desenvolupament de treball transversal Prevenció de Riscos Laborals – Psicosociologia	15 %	X	X	RA1.4, RA 2.3, RA 3.2, RA 9.2
Desenvolupament de treball transversal Prevenció de Riscos Laborals – Ergonomia	15 %	X	X	RA1.4, RA 2.3, RA 3.2, RA 9.2

9. PREVENCIÓ I SEGURETAT INTEGRAL

Tot i estar dins de l'àmbit general de la Prevenció de Riscos Laborals, l'ergonomia i la psicosociologia aplicada presenten un enfocament multidisciplinari que incorpora una àmplia base d'informació provinent de ciències com la psicologia, antropometria biomèdica, fisiologia,

enginyeria industrial, el disseny i moltes altres. La idea bàsica consisteix en reunir el coneixement de totes elles per aconseguir un objectiu comú: adaptar els productes, les tasques, les eines, els espais i l'entorn en general a la capacitat i necessitats de les persones, de manera que millori l'eficiència, seguretat i benestar dels consumidors, usuaris o treballadors.

En definitiva aquesta branca de la Prevenció de Riscos Laborals posa de manifest la importància de la compatibilitat entre les capacitats i necessitats individuals de les persones, les eines de treball i el entorn laboral i social per tal d'afavorir un ambient de treball que integri els diferents nivells de salut; físic, psíquic i social.